СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 216. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 16 вересня 1932.

VOL. XL. No. 216. — Jersey City, N. J., Friday, September 16, 1932. — THREE CENTS.

ГУВЕР ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ВИПЛАТИ БОНУСА В ГОТІВЦІ

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер оголосив заяву, в якій згадує за конвенцію Американського Леґіону та подає конвенції й загалови до відома, що він є проти негайної виплати ветеранського бонуса в готівці. Президент каже, що він сам походить з бідного роду і бачив власними очима страхіття війни та жертви ветеранів, та він мусить мати на увазі не тільки 4,000,000 ветеранів, але й 21,000,000 інших родин, котрі також у нужді, а котрі мусіли би понести ще більші тягарі.

Президент подає далі, що виплата ветеранських допомог коштує річно майже один білйон долярів, себто виносить одну четвертину цілого федерального буджету. Супроти того, як і великого податкового обтяження населення, не можна перебирати нового тягару, який виносив би коло $2,300,000,000, бо стільки треба на виплату бонуса в готівці.

Не можна, каже президент, затягати товгів, чи пустити в рух більшу скількість паперового гроша, бо це підкопало би кредит і спинило би відбудову краю та ліквидацію депресії.

КОНВЕНЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ВАГАЄТЬСЯ.

ПОРТЛЕНД (Ореґон). — В комітетах, у котрих радять над резолюціями, які мають бути предложені конвенції Американського Леґіону, йде завзята боротьба. Найбільше стираються погляди зприводу змагань меншости ухвалити президентови Гуверови наґану за висилку війська проти ветеранів, котрі добивались у Вашинґтоні виплати бонуса в готівці. Нема також згоди щодо вимоги негайної виплати бонуса, але більшість є за таку виплату. Найбільша ще згода панує у відношенню ветеранів до прогибиції. Подавляюча більшість є за знесення прогибиції.

РУЗВЕЛТ ПРО ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ.

ТОПЕКА (Кензас). — Ґовернор Рузвелт виголосив виборчу промову, в якій розібрав справу допомоги фармерам. Він скритикував Фармерську Раду і ті проєкти, що вийшли від републиканської адміністрації. Сам він подав 6 точок фармерської програми, які одначе є дуже загального змісту. Заявився за цілковиту реорґанізацію департаменту хліборобства, а проти стабілізації, яку впроваджувала Фармерська Рада, а далі за полекші при морґеджах, за менші проценти від позичок і улекшення експорту.

Промови слухали коло 10,000 осіб. Рузвелт говорив зі сходів капітолю стейту Кензас.

ДОНОСЯТЬ ГУВЕРОВИ, ЩО СИТУАЦІЯ НЕДОБРА.

ВАШИНҐТОН. — З ріжних сторін надходять від републиканських лідерів телеґрами, в яких вони доносять Гуверови, що ситуація критична, та що шанси Рузвелта ростуть. Лідери взивають головну републиканську кватиру до збільшення аґітації.

Беручи це під увагу, президент Гувер рішився взяти активну участь у виборчій кампанії й виголосити 5 більших бесід, у яких виложить свої пляни та дасть відповідь на заміти Рузвелта.

КОРИСТАЮТЬ З ПРОВОЛОКИ.

ВАШИНҐТОН. — Польща, Естонія і Латвія, користаючи з того, що згідно з мораторією мають право просити дволітньої проволоки сплати воєнних довгів Америці, повідомили департамент скарбу, що здержують сплату на два роки.

ОБІКРАЛИ КАСУ НА СТАЦІЇ В БОСТОНІ.

БОСТОН. — Рано, коли був великий рух, вдерлися два бандити до каси в часі, коли касієр віддалився від бюрка, і забрали $19,000 у готівці та зникли без сліду.

НЕ ПОКАРАВ ЗА НАРУШЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Суддя Юджін Бонівел не покарав арештом Едварда Баєра за незаконне посідання альколю, хоч він уже трома наворотами нарушив прогибіційні закони. Суддя заявив, що не може карати тюрмою чоловіка в тім часі, коли обидві партії узнали, що прогибіція недоцільна.

ХОЧУТЬ БРАТИ ВІДБИТКИ З ПАЛЬЦІВ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

НЮ ЙОРК. — На конвенції „Нешенел Ідентифікейшен Асосієйшен" домагалися, щоби брати відбитки з пальців революціонерам, себто тим усім, що змагають до революційного перевороту в Америці.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ.

НЮ ЙОРК. — Джан Піл із Савт Каролайни, орґанізатор „Юнайтед Текстил Воркерс", твердить, що Червоний Хрест роздає муку на Полудні тим робітникам, котрі не йдуть проти фабрикантів і не домагаються збільшення платні. А тепер ткачі заробляють у Савт Каролайні тижнево $6, а то й менше, а працюють по 54 годин.

ВБИЛА ТРОЄ ВЛАСНИХ ДІТЕЙ.

Перед окружним судом у Рівному відбулася розправа проти 18-літньої Олександри Шпак, обвинуваченої за вбивство 3-х власних дітей.

Маючи 14 літ, обвинувачена першу свою дитину закопала живцем, в 15 році — другу дитину втопила, а коли, маючи 16 літ, уродила третю дитину, то кинула її псам.

Овинувачена в другім році життя втратила родичів і бездомна вешталась по селах, стаючи жертвою ріжних ошуканців-бестій. Суд, узгляднюючи низький умовий рівень обвинуваченої, засудив її лише на 2 роки вязниці.

СОБАКИ ВІДПОРПАЛИ ДИТИНУ.

У селі Вороняки (пов. Золочів) в городі Василя Олійника собаки відпорпали немовля, яке почасти зїли. Поліція ствердила, що дитину закопала 23-літня Параскевія Волошин, що жиє у свого вуйка Василя. Вона зізнала, що наслідком тяжкої праці дитина народилася передчасно, що батьком дитини був її вуйко Василь Олійник, то вона боялась і неживу дитину закопала. Її передали слідчому судді в Золочеві.

САМОГУБСТВО МАЛПИ.

В зоольоґічному городі в Честер (Анґлія) повісився шимпанс. Спершу люди думали, що це якась циркова штука й почали бити оплески, але як прийшов сторож і заявив, що малпа не жиє, настав прикрий настрій. Як бачимо, то й звірята вже заразилися манією самогубств.

ВБИВСТВО.

Пізним вечором на дорозі Перемишль—Острів швець з Острова, Станислав Віснєвський, пробив ножем у живіт ученика 4. року семинарії, Казимира Келтику. Віснєвського арештували. Келтика помер у шпиталі.

ГРІМ НА ГРИЦІ.

У місцевости Лемґо (союзна країна Ліппе, Німеччина) підчас мечу копаного мяча зірвалася хуртовина. Грім ударив у гурток грачів і вбив двох на місці, а шістьох було поранених.

ДЕ ШУКАТИ ЗА КРАСОЮ.

Дійсної краси від штучного підроблювання не дістається. Дійсну красу треба плекати в природний спосіб, бо від того, чим ми живимося, залежить і вигляд лиця, ба навіть будова цілого тіла.

Сер В. А. Лийн, славний знавець-дієтетик, знає, що говорить, коли каже, що „щоденне споживання сирих овочів робить для краси лиця більше ніж косметика". Таким поясненням наука звертає також увагу на красу канадійських дівчат, які визначуються свіжою та природною красою лиця. Не богато є таких країв на світі, що підносять вартість овочів до такої міри як Канадійці, і не богато людей уживає так багато овочів у своїй щоденній поживі як Канадійці.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Михайло Сидор (мол.), член 70 відділу У. Н. Союза, в Джерзи Сіті, Н. Дж., помер дня 14. вересня 1932 у шпитали для умово хорих у Сікокоз.

Похорон відбудеться в суботу рано, дня 17. вересня, з похоронного заведення Гр. Євсяка, 77 Моріс вул., Джерзи Сіті, Н. Дж. Проситься членів взяти якнайчисленнішу участь.

В. Й. П.

С. Гладкий, секр.

ПІВ МІЛІЯРДА НА ДОМПІНҐ.

В „Ґазеті Варшавскій" містить проф. Ст. Римар (ендек) статтю на тему польського експорту. Твердить він, що до свого експорту **Польща доплачує пів міліярда золотих річно.** Після того стане ясним, яким чином торговельний білянс Польщі є активний.

Польський експорт є нічим іншим, як **постійним домпінґом.** Цебто: свій товар продає Польща по нижчій ціні, ніж коштує виріб цього товару.

Для ілюстрації наведемо торговлю цукром. У 1929 р. вивезла Польща 298,000 тон за ціну 134 міл. зол.; У 1930 р. — 395,-000 тон за ціну 138 міл. зол.; а в 1931 р. — 345,000 тон за ціну 80 міл. зол.

Виходить, що Польща продавала тону цукру за границю:

1929 р. за 450 зол.
1930 р. за 350 зол.
1931 р. за 232 зол.

П. Римар твердить, що цього року експортує Польща цукор по 170 зол. за тону, **цебто по 17 ґрошів за 1 кґ. цукру.**

Продукцію одної тони цукру цукроварники обчислюють на 500—600 зол., цебто 50—60 гр. за 1 кґ. Колиж Польща експортує по 20 ґр. за кґ., то до кожного експортованого кільограма державний скарб доплачує 30—40 ґр. Це робить около 90 міл. річно.

Хто покриває ці доплати? **Консумент!** Консумент мусить платити по 1.80 зол. за 1 кґ. цукру на те, щоби той самий цукур купував якийсь там Анґлієць чи Німець по 30 чи 40 ґр. Очевидно, що консумент зїдав би не 10 кґ. цукру річно, але подвійно, якщо цей цукор коштував би половину дешевше. Але надії на це нема.

Така сама містерія діється й з нафтою. Нафту експортує Польща по коло 20 ґр. за 1 літру. В краю нафта коштує поверх 60 ґрошів.

Назагал ця домпінґова політика для добуття чужих валют коштує Польщу пів міліярда золотих. Як на державу з 2-міліярдовим буджетом — досить!...

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО.

До мешкання Рифки Шандерової в Підбірцях під Львовом стрілив хтось у ночі з рушниці і вбив її на місці. Здогадуються, що це діло відпаленого конкурента до руки її доньки, яка на другий день мала вийти замуж.

19 СМЕРТНИХ ПРИСУДІВ.

З Москви повідомляють: Після оголошення декрету, що заповів строгі кари за крадіж публичного майна, Г. П. У. виконало 12. серпня 19 присудів смерти на особах, обвинувачених о крадіжах залізничих матеріялів.

СУМНИЙ КІНЕЦЬ ХЛІБОЇДСЬКОГО ПОСЛА.

В Коломиї скінчив трагічною смертю бувший хлібоїдський посол з клюбу знаного о. Ількова, Омелян Залуцький. Він попав у страшні матеріяльні відносини наслідком усяких спекуляцій та нечесних трансакцій, а крім того ще мав цілу низку карних доходжень. Не маючи змоги вирватися з усіх труднощів, Залуцький повісився.

РУМУНСЬКІ ҐАЗЕТИ ҐАНЯТЬ КОРОЛЕВУ-ВДОВУ.

Кілька румунських ґазет проявляє сильне невдоволення з недавніх демонстраційних участей королеви-вдови Марії в хрещенню сина габсбурського архикнязя Антона в Медлінґу під Віднем. Вони остерігають Марію, що румунська династія може бути посвоячена з Габсбурґами, але вона не сміє робити нічого такого, що могло би дати допомогу заходам Габсбурґів привернути якогонебудь свого члена на престол Австрії або Угорщини.

ВБИВ ДИТИНУ.

В селі Красному на Виленщині отруїв карболевим квасом свою дванацятьдневну дитину селянин Писаронок. Арештований признався до злочину, кажучи, що дитину отруїв тому, що не був певний, чи він є її батьком.

НАПАД ЦИГАНІВ.

В Нежухові, пов. Стрий, задержався циганський обоз. Цигани впилися в місцевій корчмі і почали нападати на мешканців, грозячи їм револьверами. Один пяний циган пострілив гаєвого Івана Овсія, що станув в обороні людей. Тоді гаєвий у власній обороні стрілив з револьвера й ранив тяжко Цигана Квятковського та його 4-місячну дитину, яку держав на руках. Усіх ранених перевезли до шпиталю в Стрию.

СПАДОК ПЕРЕВОЗУ НА ПОЛЬСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ.

Залізниці це вірне мірило господарської конюнктури. Про розміри кризи, яку переживає Польща, свідчить оголошена статистика залізничого транспорту за минулий рік. Число перевезених пасажирів зменшилося з 154 на 135 міліонів. Найбільший спадок подорожних відчувають залізниці в I. клясі. Число пасажирів впало тут із 79,000 на 40,000 або майже на половину. Поважний спадок реєструє теж друга кляса теж не дуже переповне-експльоатація ваґонів I. і II. кляси не оплачується. Третя кляса теж не дуже переповнена, бо нарід збіднів, а ціни залізничих білетів зависокі.

ДИТИНА ЧУДОМ ВРАТОВАНА ВІД СМЕРТИ.

Біля стації Новосільці, на залізничому шляху Новий Заґуж—Струже, бавилася мала дитина. Нараз надїхав потяг і вже не було часу ні здержати його, ні забрати дитини. І сталося чудо. Машина скинула дитину між рейки, де вона спокійно лежала до переїзду потягу. Яка була радість батьків, коли побачили дитину живу та здорову. Тіло дитини було легко потовчене.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРИСУД НА УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. — Польський суд засудив на кількалітню вязницю пятьох Українців, обжалованих Польщею за державну зраду за те, що вони мали буцімто брати участь у конґресі українських націоналістів у Відні три роки тому.

Прокураторія казала, що конференцію скликав полковник Коновалець, що він є командантом незаконної української армії в Польщі, що ця армія має допомогу Відня й Берліна, що на конґресі постановлено визволяти Українців зпід Польщі, Росії, Румунії й Чехословаччини та збудувати самостійну українську державу.

Обжаловані відмовилися давати відповідь на акт обжаловання, бо він був виготовлений у польській мові.

НІМЕЧЧИНА ЗАДУМАЄ ВПРАВЛЯТИ МОЛОДЬ У ТАБОРАХ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд видав президіяльну проклямацію про новий плян фізичного виховання молоді. На основі цього пляну уряд орґанізує так звану національну кураторію для попирання фізичної справности. Вона має дістати два великі табори, в яких бувші офіцири армії будуть давати молоді фізичне виховання. В кождім таборі має мати приміщення на раз 300 осіб. Курс має тревати три тижні. Студенти мають мати уніформи.

Вся система має стояти під покровом міністерства внутрішних справ, мабуть тому, щоб убити арґумент, що це армія. Що німецький уряд сподівається з цього приводу протесту зі сторони бувших ворогів, видно теж із цього, що урядові чинники подають як причину цеї новини небезпеку зі сторони національно-соціялістичних і комуністичних таборів. Це, звичайно, не подобалося Гітлерови, який сейчас відповів на це, що національні соціялісти заложать ще більші табори та будуть вправляти ще більше молоді.

Тимчасом конфлікт німецького уряду з парляментом, який уже виглядав полагодженим, розгорівся наново. Президент Гінденбурґ заявив опозиції, що він не думає відправляти кабінету міністрів, бо не вважає на вотум недовіря, яке було ухвалене не по закону. На це національні соціялісти й комуністи відповіли знов так, що зібрали парляментарний комітет для розслідження умовин, серед яких уряд розвязав парлямент. Комітет думає кликати на слідство свідків, між іншими міністрів і премієра.

ЗНАЙШОВСЯ ДОБРОВОЛЕЦЬ ЗАВЕСТИ ГІТЛЄРИЗМ В АМЕРИЦІ.

БЕРЛІН. — Джан Френклин Картер, молодий Американець, подорожуючий по Европі, заявив тут ґазетам публично, що він думає завести в Америці гітлеризм.

Картер був колись репортером, відтак став урядником департаменту стейту, а тепер покидає це становище для нової карієри, яка має полягати в орґанізації нової партії на взір німецьких національних соціялістів.

Подаючи вістку про ці заяви, ґазети додають зїдливо, що Картер поїхав далі по Европі, щоби розслідити, які вигляди має гітлеризм в Америці.

МЕК ДОНАЛД КРИТИКУЄ ЛЕЙБОРИСТІВ.

ЛОНДОН. — Премієр Мек Доналд виступив з гострою критикою своїх бувших партійних товаришів, які тепер ведуть проти нього опозицію в парляменті. Мек Доналд закидає партії праці, що вона не придумала ні одного пляну для поправи умовин у краю.

Далі Мек Доналд говорить про анґлійських соціялістів. В Анґлії, каже він, є аж три ґрупи, які вживають назви соціялістів. Одні з них це розвалені революціонери, які самі не знають докладно, що вони хочуть робити, але люблять геройство. Вони називаються реформаторами, але якби їх присісти, то показались би тільки трансформаторами.

Друга ґрупа соціялістів це парляментарна опозиція, котра має лиш одну ціль: найближчі вибори. Вона думає тільки про те, якби то з біди населення збити собі голоси при найближчих виборах.

Третя школа соціялістів іде за традицією британського соціялізму. Вона не захоплюється ні кляcовою свідомістю, ні революцією. Вона займається суспільністю в процесі розвою. Вона веде політику після раціонального розуміння історії. Вона знає, що по капіталістичному заховуються не тільки капіталісти, але й чистої води орґанізації робітників.

РИМ ЖДЕ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

РИМ. — Італійські урядники летництва висказують свої побоювання за безпеченство американського літака „Американ Норз", що вилетів в понеділок з Ню Йорку. З огляду нате, що літак мав ґазоліни на 43 години, а цей час уже уплинув, припускають, що з літаком сталося якесь нещастя.

Літак бачили востаннє над островом Сердинією на Середземному морю. Йому приходилося летіти понад море в ночі, та ще до того в той час трапилося майже повне затьміння місяця.

На літаку полетіли: д-р Лев Піскулі, команданд виправи, панна Една Нюкамер та Вілієм Олбрік, пільот.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЕСПАНІЯ Й КАТАЛЬОНІЯ

Еспанський парлямент, котрий щойно розійшовся на вакації, між ріжними трудними завданнями розвязав замотану справу Катальонії.

Катальонія це північно-східна частина Іберійського півострова, населена романським народом, що вживає мови, подібної до еспанської, але й відмінної від неї. З цеї ріжниці мови та ріжниці в характері народу вродилася свідомість національної відрубности Катальонців від Еспанців, яка проявлялася стремлінням до розвивання своєї питомої катальонської культури, та до певної політичної відрубности. Хоч Катальонці не говорили про відорвання від Еспанії, Еспанці не співчували цьому стремлінню, бо боялися, що воно може переродитися в стремління до політичного відорвання Катальонії від Еспанії. Під впливом переслідування Катальонії таке стремління справді час від часу зявлялося. Зявилося воно було й у часі останньої еспанської революції минулого року. Революційне піднесення Еспанців могло дуже легко пірватися душити стремління Катальонців. Революційні стремління люблять спиратися на національне почуття, як показує історія російської революції. Як Москалі, наговорившися про рівноправність народів, взялися на практиці нищити українські самостійницькі змагання, таксамо Еспанці готові було в своїм революційнім запалі душити катальонський рух, який грозив їм „скомпромітуванням" еспанської революції, бо відорванням великої провінції від Еспанії.

На щастя для Еспанії й Катальонії, інтеліґентні круги Еспанії не пішли за вигукуваннями вулиці. Вони може не признавали язикової й культурної відрубности Катальонії, але, як справдішні свободолюбні люди, признали Катальонії право вважати себе відрубною культурно й політично. На цій основі в новій еспанській конституції признано Катальонії широкі права. Вона стає немовби самостійною державою в межах Еспанії, зі своєю культурою, мовою, навіть господаркою. Ця велика уступчивість еспанських провідників показалася великим політичним вкладом, бо Катальонія, побачивши свої стремління заспокоєні в межах Еспанії, перестала думати про заспокоєння їх поза Еспанією.

Ця конституція покищо ще тільки проєкт. Ще можуть зайти події, які її звалять. Еспанська вулиця, неінтеліґентна, крайно націоналістична, шовіністична, ще може захоче повалити признаки катальонської окремішности. Еспанські лідери зложили вже іспит адміністраційної зрілости; тепер мають його зложити еспанські маси.

ІМПЕРІЯ, МОСКВОФІЛЬСТВО Й УКРАЇНСЬКА ПРОПАҐАНДА

(Від кореспондента „Свободи" з Риму).

У львівськім „Ділі" з 9.—11. серпня ц. р. появилися „Листи з Англії" п. Панейка, яких не можна обійти мовчанкою, чи простим запереченням. І то тим більше, що автор „Листів" прикрасив їх на цей раз і „революційністю" і навіть... „українським імперіялізмом".

П. Панейко пише: „Супокійна застанова і 1000-літний досвід велить анґлійському інтеліґентови рахуватися не тільки з доконаними в радянщині фактами, а і з можливістю покористатися тамошніми, важко оплаченими досвідами для перебудови свого власного суспільного, господарського й політичного буття; бо **перебудова ця наслідком щораз наявнішого банкроцтва пануючого у світі фінансового капіталізму виступає як неминуче завдання завтрішнього дня...**" Ця остання фраза немов цілковито взята чи то з революційних большевицьких чи з революційних фашистівських друків і на мій особистий погляд, вона накреслює цілком правдиво загальне европейське положення. Ліберально-демократичний світ мусить бути перебудований. Европа є повна незадоволених і обездолених, і то не лише одиниць, а цілих народів, які силою обставин вже віддавна стали на революційний шлях, як ось Німеччина, де революційний рух іде двома великими потоками — гітлерівським та комуністичним, або як Італія, де революційний рух пішов фашистівським шляхом і повільно, але незупинно, творить своєрідні підстави та форми нового життя, і т. д. Українська молодь, відчуваючи надходячу грозу, таксамо тремтить революційним настроєм, і смішно думати, щоб Україна могла служити аванґардом „реакції" давньої капіталістичної системи, як то, по словам п. Панейка, ніби представляє „Укр. Бюро" в Лондоні. Не лише анґлійські інтеліґенти зі своїм „1000-літнім досвідом" мусять „рахуватися з доконаними в радянщині фактами", але навіть українські інтеліґентні демократи з УНР-івського табору уважають потрібним зберігти, після упадку большевиків, колиб УНР прийшла до влади і радгоспи, і колгоспи (гляди „Тризуб" ч. 28. і 29. з 10 липня цього року, статтю Мацієвича „Перед поворотом на Україну), відібравши лище у колгоспі їх **примусовий характер.** Нема, я думаю, тепер такої української групи, яка думалаб про поворот до минулого. Політика виходить з істнуючого стану річей, і від нього намагається йти наперед, викристовуючи ввесь досвід минулого. Український нарід ніколи не був народом богачів-капіталістів. А після большевицьких експериментів на Сході та економічної кризи й чужого господарювання на Заході, він так зубожів, що не йому тепер ставати на охорону старого капіталістичного ладу; йому треба думати про те, щоби якнайскорше і найкраще розбудувати **новий** лад у вільній державі вільного трудового народу.

Але якщо йому не подорозі зі старим капіталістичним світом, йому ще менше по дорозі з тим большевицьким світом, що, заколисавши його гарними казками про земний рай, ограбив його до нитки і випорожнив душу з найсвятіших почувань.

П. Панейкож, коли прикривається революційністю, коли говорить про потребу „перебудови суспільного, господарського й політичного буття", думає не про зах.-европейські революційні фашистівські рухи, в яких і український рух може знайти признання й допомогу, але про рух большевицький, що сплюндрував цілу Україну, звів її до рівня найгіршої африканської кольонії, використав її до несхочу для свого хижацького імперіялізму.

А п. Панейко ніби того всього не знає, і виступає проти „сліпого, неперебірчивого, непродуманого русофобства", яке „може загородити нам шлях до порозуміння з єдиним народнім і єдиним можливим союзником і спільником нашим"...

Єдиний природний і єдиний можливий союзник і спільник наш!... І це пишеться після мира в Ризі, після процесу „Спілки Визволення України", після заслання академіка Грушевського й інших, після нарешті недавнього пакту „ненападу між Польщею і Москвою", після стільки недвозначних заяв большевицьких комісарів, що Україна є економічною базою цілого Совітського Союза! Недавно польський публіцист Казимир Смоґожевський писав в „Еспріт Інтернасіональ":

„Українська держава могла би народитися лише **проти** Росії. Порозуміння між Москвою і Київом є можливе, але його першою умовиною є **відмова від незалежности...** Тимчасом як для Росії питання Української Держави є проблема **цілої її будучности,** як великої держави, для Польщі Українська Держава принесла би що правда невигоду, але й вигоду. Невигодою була би небезпека втратити одного дня Східну Галичину, вигодою — знищення московської загрози і більші можливости маневрування на Сході..."

Думаємо, що польський публіцист дивиться на справу далеко тверезіше, ніж п. Панейко, який, говорячи з анґлійськими й французькими політиками, захищає тези не незалежної України, що є природним обовязком кожного Українця, але... спільну з Росіянами імперію.

—„Як (ніби говорив один Анґлієць п. Панейкови, а п. Панейко не знав, що йому відповісти, більше того — з ним цілком погодився!) ви маєте всі дані, щоби бути великими і грати першорядну ролю в будучій політиці світа, европейській і тихо-океанській (які обрії! — Е. О.), а вам у тямці лише пірвати щоборжій усі звязки з найкраще уґрунтованою імперією будуччини, тай звести ввесь виднокруг вашого народу і всі його спроможности до третьорядного рівня — рівня Румунії, Польщі... А імперію, безприкладну багацтвами й майбутністю, залишити іншим, раз на все і задармо..."

І п. Панейко і від себе жахається. Як таки дійсно — „зректися співвласности над половиною Азії і заперти нашу націю й будуччину в клітку в ролі румунської!..."

Тут, що не слово — то шедевр! Перш за все — хто думає запирати українську націю в „клітку в ролі румунської?" Адже українська територія більша від румунської мало не пять разів, і при відповідній орґанізації розміри такої „клітки" піднеслиб Украйну відразу на рівень не Польщі, чи Румунії, а **одної з найбільших европейських держав.**

По друге — як можна зрікатися того, чого ще не маємо?! Де та „співвласність над половиною Азії", про яку каже п. Панейко? Чи він „співвласністю" називає отой чудний союз, підчас котрого один із сокирою в руці, голодний і холодний рубає незайманий ліс, аж поки не впаде з виснаження та не вмре, а другий — стоїть над ним з нагаєм та рушницею і випродує вирубаний ліс лише собі до кишені? Добра співвласність!

І про яку „імперію" балакає п. Панейко? Щоби мати імперію, треба бути перш за все її **гідним.** Треба дорости до неї. Давні Римляни здобули світову імперію, виросли до неї з маленького клаптя землі на горбі Палятині і шляхом здобуття тієї імперії була лише одна постійна невгомонна боротьба за свою державність, — ні від кого залежну. Римляни були би вмерли з сорому й обурення, якби їм хто запропонував би віддати колись у володіння свій Рим (згл. наш Київ), щоби бути „співвласником" якоїсь імперії. Вони робили інших своїми „співвласниками", але самі на „співвласність" не йшли. І тому історія зберегла нам славне імя Римської імперії, а про „співвласників" ледви згадує, хіба тільки як про **погній** для тої імперії.

А ще свіжіший, і ще красномовніший для п. Панейка приклад тої самої близької йому Анґлії. Двацятого липня почалася в Отаві конференція урядів Анґлії з урядами домінiй, себто бувших анґлійських кольоній, які не захотіли бути „співвласниками" Британської Імперії, і поволі навертаються до все більшої й більшої самостійности в усіх економічних і політичних справах. Конференцію в Отаві скликали з наміром відновити, з огляду на світову крізу, бодай економічний імперський союз, звязати його одним ланцюхом протекційних мит, відгородити від іншого світа. Британська імперія це не якась там імперія „майбутности", вилами на воді написана, а справжня імперія, що займає простір, який дорівнює **четвертій** частині цілої земської кулі і знаходиться в розпорядженні лише 70 міліонів білих Британців; 70 міліонів, себто приблизна скількість Німців, замкнених у Німеччині, мають в своєму розпорядженні одну четверту частину світа! І, не зважаючи на те, доміній не хочуть триматися разом! Видно „співвласником" не все так добре бути, навіть тоді, коли „власником" є культурний Анґлієць, що балакає тою самою мовою, має ті самі (або майже ті самі) звичаї, визначається своїм пошануванням чужої свободи і гідности, має славні традиції, велике ймення, тверді моральні принципи... І всеж...

Чому п. Панейко не вказав тому Анґлійцеви, наприклад Ірляндії? Чому не поговорив з ним про висліди отавської конференції? Чому зрештою не вияснив, що Росіяни ніколи не відзначались **ані** пошануванням чужої **свободи** і гідности, ані високою **культурою,** ані виховуючим **прикладом** високої моралі, **ані** славними традиціями, а навпаки, завжди і постійно **намагалися** тримати наш народ **у темноті** й некультурности, щоби мати можливість його **краще** визискувати, а в останні **часи** зробили все можливе, щоби позбавити його і всіх моральних підвалин життя?

П. Панейко, що так розписується про моральні прикмети анґлійського народу (і зрештою справедливо), міг би вияснити Анґлійцеви **моральний** бік українського руху. А замісць того, почавши з обвинувачення Українців, що вони закидають Анґлійцям самі матеріялістичні й еґоістичні мотиви їхньої симпатії до нас, сам тутже перекреслює усі свої міркування про моральність, змальовуючи приваби **чужої** імперії з **„безприкладними багацтвами і майбутністю..."** Він забуває, очевидячки, що значить для Анґлійця свій „гом", своя власна хата, до якої Анґлієць прикладає говірку, що приходить, як гасло, через усю анґлійську історію: „Райт ор ронґ, май контрі", що можна перекласти: „Чи має рацію моя батьківщина, чи не має, вона все — **моя** батьківщина". Для п. Панейка замісць того істнують **чужі** імперії, супроти яких його батьківщина все „не має рації"...

Коли так провадять за кордоном українську пропаґанду, то чого дивуватися, що Анґлійці нас „не розуміють"... Дійсно, важко зрозуміти! Розписуватися в „русофільстві", коли наш народ терпить під російським ярмом нечувані знущання! Анґлійці, що були завжди панами, **власниками** імперії, не можуть мати зрозуміння для рабів, які думають лише про те, щоби бути „співвласниками", а як історія показала, то на ділі бути погноєм для чужих імперій.

Евген Онацький.

Всеволод Гаршін.

СТАРИЙ ЦИҐАН І ЙОГО ВЕДМІДЬ

Нещасні Циґани з чотирох ґуберній з усім майном, кіньми та ведмедями, зійшлися разом. Було більше як сто тих диких звірів із кривими пазурами, від маленьких ведмедят до старих, величезних ведмедів. Кожух їх мав уже сивавий волос. Усі зійшлися на міському майдані.

Циґани з жахом ждали визначеного дня. Багато з них, що прийшли перші, ждали вже на майдані цілий тиждень. Уряд ждав на прихід усіх тих Циґанів, які були списані на лісті на один день. Мали вистріляти всіх ведмедів.

Циґанам дали були пятьлітній реченець, опісля не вільно було торгувати освоєними ведмедями. І ось тепер минув цей реченець. Циґани мали зійтися на означених місцях, позганяти тут своїх ведмедів і тут мали їх повбивати.

Тепер у таборі було тихо. Вони погасили зайві ватри одну за одною. Ведмеді чалапали, дзвонили ланцюгами, подеколи забурмотіли перед візками, до яких були припняті. Циґани пішли спати.

* * *

Свитало, було хмарно й холодно, справжній вересневий ранок. Став дощ накрапати. Всеж сюди на леваду прийшло багато цікавих, мущин, жінок, молодих і старих. Хотіли бачити це цікаве видовище. В місті не було майже людської душі.

В таборі було майже тихо. Жінки поховалися в шатрах із дітьми, щоби не дивитися, як убиватимуть ведмедів. То тут то там чути було лише безнадійне голосіння. Повикочували візки в кут табору та поприв'язували до них ведмедів.

Ведмеді були неспокійні, що їх зігнали всіх разом. Дзвонили ланцюгами, гризли їх та ревіли глухо.

* * *

Старий Іван стояв біля свого величезного, одинокого ведмедя. Його син, старший Циґан, що мав уже й сиві волоски в своїх чорних кучерах, і внук, усі вони були бліді наче мерці. З жевріючими очима відвязували своїх ведмедів.

—Ходи, старий, — сказав інспектор — скажи свому юнакові, хай зачинає роботу!

Люди заметушилися, почулося ремствування, крики, та небаром знову настала тишина. Нараз серед великої тишини почувся святочно-звучний голос. То говорив старий Іван:

— Добрий пане, позвольте мені сказати, що я хочу сказати. Прошу тебе, брате, хай я перший зроблю кінець. Я найстарший між вами. На другий рік буде мені девятьдесять літ. Від наймолодших літ я водив ведмедя. І в цьому таборі нема ведмедя старшого від мене.

Сивоволоса голова опала йому на груди. Він втирав собі очі верхом руки. Потім підвівся та пішов вперед.

— Тому я перший хотів би зробити кінець. Не така доля належалася би мому ведмедеві. То я мушу вбити його моїми власними руками, того, що працював на мене, мого добродія.

— Відвяжи його та пусти свобідно! Він не втече — він і я, ми два старі приятелі, ми не втікатимемо перед смертю. Відвяжи його, „бача", я вбю його не привязаного. Не бійтеся, — сказав він до юрби, яка стала роптати — він нікому з вас не зробить кривди.

Юнак відвязав ведмедя та відвів його трохи подальше від візка. Ведмідь сів на задні лаби, передні лаби опустив, похитував головою сюди й туди та віддихав тяжко. Виразно пізнати було, що він був дуже старий; зуби його були жовті, волос вилинялий. Своїм одиноким оком глядів на свого господаря приязно, зворушливо. Довкола царила мертва тишина.

— Дай мені рушницю, — сказав старий рішучо.

Син подав рушницю. Він узяв, притиснув до грудей та знову став говорити, звернувшись до ведмедя:

— Старий мандрівнику, я вбю тебе за одну хвилиночку. Борони Боже, щоби моя старече рука задріжала, а куля хай поцілить тебе в саме серце! Я не хотів би завдавати тобі болю; ти не заслужив собі на те, мій старий приятелю!

— Я дістав тебе, як ти ще був маленький. Ти втратив одно око, а через ніс перетягнули тобі кільце. Потім ти захорів і хотів згинути. Я доглядав тебе наче рідного сина, ти підростав, і виріс на великого кріпкого ведмедя — в усьому таборі нема рівного тобі.

—Ти виріс і я ніколи не втратив серця для тебе — серед людей я не мав приятеля такого, як ти. Ти був добрий і розумний, навчився всього. Я не бачив ліпшого й розумнішого сотворіння.

Чим був би я без тебе? Вся моя родина жила з того, що ти заробив. Завдяки тобі я купив собі двоє коней. Завдяки тобі я придбав собі хату на зиму. Ба, ти ще більше поміг мені: ти вратував мого сина, що він не служив при війську.

Я мав велику родину, а ти всіх живив, від мене старого починаючи, а на немолятку кінчаючи. Та я любив тебе щиро, я ніколи тебе не вдарив, так, щоби тебе боліло, та коли я вчинив тобі яку кривду, то прости мені, на вколішках благаю тебе.

Він упав перед ведмедем на коліна. Ведмідь стогнав легко. Старий циґан віхтнув тяжко, дріжав на всьому тілі. „Вбий його, батьку, — сказав син — не рани нашого серця. Іван устав. Сльози вже не текли йому з очей. Він натягнув рушницю, прицілився.Ціляв ведмедеві в груди, під ліву ногу.

А ведмідь розумів. Із його рота вирвався скомлючий, безнадійний стогін. Станув на задні ноги, передні підніс угору, наче заслонював собі очі, щоби не бачити страшної зброї. Серед Циґанів почувся зойк. Багато зпоміж глядачів плакали.

Старий циґан зі сльозами в очах кинув рушницю на землю тай сам обезсилений впав впоперек неї. Син прискочив, щоби батька піднести з землі. Та внук узяв рушницю й прицілився. — Досить! — крикнув він дико, а очі палали йому: Досить, убийте його, брати тай так зробіть усьому кінець!

Він підбіг геть близько до ведмедя, приклав дуло йому до вуха й вистрілив.

Стріли пронеслися по всьому таборі, а переривав їх ревний плач жінок і дітей.

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в „старому краю! Памятаймо на це!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє членів, що 3-квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 18 вересня, в годині 2-ій пополудни, там, де все. Контр. комісія має обрахувати книжки в суботу ввечір, в годині 7-ій, в касієра Ілії Куземки при N. River St., Plains, Pa. — Уряд Братства.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

THE UKRAINIAN CHURCH.

The Ukrainian church in the United States is in a precarious position. The highest Ukrainian institution is heavily mortgaged. An important position is open to a qualified economist or chemist. The qualifications of a social chemist is at a premium. The immigration to the United States is closed. No Ukrainian can enter the confines of Canada. There will be no new blood to rejuvenate the Ukrainian social centers. The gear is in the reverse. It is time for the enlightened to prepare a formula to save our young people. If we let everything to the course of events, our Ukrainian churches will be sold on the auction sale fifty years from to-day. I dread to see that day.

One of the highest of institutions that the Ukrainians possess in the English speaking countries is their church. Ukraine was in subjugation of Moscov, Austria, Hungary and Poland for generations. Ukrainians were subjugated but not conquered. The rulers enslaved the Ukrainians. They kept them illiterate. The schools were closed to the peasant. The only institution that was open to them was the church. Even this place was used for the purpose of furthering the plans of the ruling class. When the Ukrainian immigrants reached the shores of Canada and the United States they brought with them cherished treasures acquired in the Ukrainian churches in the old country. When this immigrants settled in the cities or on land their first object was to organize a church. They realized the seriousness of a community which was morally bankrupt. These pioneers who were robbed of their opportunities in the old country had only one tree to cling to. They wanted to perpetuate their culture and traditions and hand them down to their posterity.

Our early Ukrainian church in the United States and Canada served many purposes; its sanctum was used for the offering of the prayers, it filled the spiritual cup of the human being. The church-lawn was the meeting place after the services. I have vivid impressions of the early settlers. I have stored away many interesting experiences concerning meetings. Every Sunday and holiday would find me in church. Here one met the entire Ukrainian neighborhood. Here I met mothers and fathers, their grown-up children, children of the school age, small children. I have met the babes in the arms of their mothers. All of them would come to the church without an exception. The Ukrainian church has been a spiritual-secular institution. The church lawn was a rostrum; it was embellished with beautiful Ukrainian costumes. Here is a handsome Hutzul with his colorful and artistic dziubenka. Here is his bethrothed, Marija, with a beautiful kiptar. There is the Lemko with his accent of ho'ra. There is the Podoliak. You see a worthy race, ambitious and industrious. They call themselves Ukrainians and are proud of it. Many deals were consummated on these church-lawns; many acquaintances were made at these gatherings. A parish which had good priest prospered. I knew an Ukrainian parish where the priest's home was a socializing center. The priest and his wife were very intelligent. It may be absurd to say that this priest was intelligent, as it is presumed that all of them are intelligent. This is a fallacy. Not every priest is intelligent. This parish priest was devoted to the Ukrainian cause. Outside of his church affairs this man opened up a school, and taught the children Ukrainian. He mixed with the young people; he helped them. The lady, that is, the priest's wife, was an accomplished pianist, seamstress and dietician. She had three sewing machines in the building. She taught practically all the girls in her parish the art of sewing. Many girls knew something about music, and all of them knew how to cook and set table. The lady visited every home in her parish; she even went outside of her territory to advise mothers and daughters in subjects pertinent to family life. The priest attended a university several hours a week. The knowledge he aquired, he used it to project his work among his parishioners. The young people loved their priest; he was their friend. The children were eager to go to church because there was a stimulus. He delivered his sermons in the English language. They understood him. Such were the exceptions of our church history, but as life progressed many changes have occured.

In contrasting the earlier good times to the present time a person has to be devoid of all of his senses not to notice the difference. We are experiencing a period of denationalization. Our social norm is disrupted. Many children do not know the name of their church, their priest of the priest's wife. Many priests do not know many of their parishioners; they do not know the children of their parishioners. Life is superficial and mechanical. The human touch is lacking. We are being swept away by current of the modernization slogan. We are adrift on a water-beaten plank on a deep ocean. We have not prepared ourselves to meet this tide. We have not prepared a dam. Denationalization and assimilation is under way. We can turn the tide if we take proper action. But we must act at once. Everything will depend on our adjustment.

Have you been in your Ukrainian church recently? Was the church fiilled to its capacity? Did you see many children there? If you did, how old were they? Were these young Ukrainians alone or under the imperative command of their parents? Was there an "Esprit de Corps" as of the old days, or was there something lacking which you could not explain? Were the church-lawns filled with children and the adults, or was the church-lawn fenced-in and overgrown with various weeds? Have you heard your priest announce after the services that the property was clear and out of debt, and that the monthly statement has a balance of several hundreds of dollars, or did you hear him plead for contributions to pay the interest on the mortgage? Did you look into the faces of these fathers and mothers? What did you observe? Were they happy or obsessed with some inexplicable worry? Did you talk with them? What did you elicit from them? In order to give satisfactory answers to the above questions one must sit and write volumes. I am going to dwell on the causes why our parents wear sad countenances, and what is the reason why our Ukrainian churches are devoid of our children, especially, those beyond control. I may offer some suggestions to obviate the tragedy of our church on the North American Continent.

Being a resident of the city of Chicago, I have had ample time to make a few valuable observations concerning our highest institution, — our Ukrainian church. By hitting the nail on the head we come to the real facts. No church is going to escape the sheriff's sale if the young generation has quit the church. The old generation will eventually decrease in number. They will pass out, and if there will be no people to fill their places, and propagate the principles of the founders, the institution either has to be sold, or leased out for storage purposes. Our churches are diminishing in their members. The younger generation does not go to church. This is a sad state of affairs. What is the reason of this all? The reason is this: There is a deep ravine between our parents and their children. It broadens as the years pass. There are many Ukrainian fathers and mothers who are hundred per centers of the old school. Everything that their children do is wrong. Parents reprimand their children for the slightest innovation about the house; they are set in their old way and consider changes as ridiculous. Old folks are funny sometimes. They relish a bit of superstition; they would not wash on Friday for nobody. All these old ways have grown into their psychology. But the young generation is not susceptible to these notions. The parents blame the radio, the compacts, beauty parlors, theatres, the automobile and the schools. They are right to a certain extent. They cannot stop inventions. An automobile is a wonderful mechanism, but one must not abuse the machine and lose sleep on account of it. All these inventions are wonderful, only the parents must use them in such a manner that it will serve a good purpose. If a father buys a Ford for his son and lets him drive it all night on Saturday, he should not expect the boy to be up at seven in the morning and be ready for church at ten. To my mind the machine should be in the garage on Saturday night at nine o'clock in the evening. Then the life will be regulated and no epithets need be thrown at the inventor of the machine. Many parents are in conflict with their children because the children talk the English language about the house. This is very unwise on the part of the parents. An Ukrainian girl, who has associated during her school career with the American girls, and spoke English constantly, finds it easier to converse in the English. If the mother has not drawn her daughter's attention in the early stages that she should talk in the Ukrainian, and wants her to talk Ukrainian now, she should have no complaint. She cannot change the habits of her child. Persistence on the mother's part will alienate the daughter from her. The little Ukrainian that she had in her will become repulsive. The girl will be lost to Ukrainian community. It is useless for the parents to stop their children from talking English about the house. In doing so the parents are hurting the Ukrainian cause. Our children were born in this country. They have no slightest idea what the Ukraine is like. We can develop in them the love to our country. There is no difference how they love the Ukraine, whether with the Ukrainian feelings or the English feelings, it is all the same. Our duty is to preserve their loyalty to the Ukraine in the English feelings. Let us use all the invention to our good use.

My room is situated on the main street along which many Ukrainians pass to and from the church. I have observed many parents with small children. The parents talked in the Ukrainian language, but the children spoke English. Where were the older brothers and sisters? It would not be very long when these little ones will be absent from church. Thousands of the Ukrainian younger people do not go to church. What is the reason for this? Our churches are filled with priests with old ideas. They officiate services in the old church language; they deliver their sermons in the Ukrainian language. The young generation does not understand it. The church does not attract our youngsters. You cannot compel them to go to a lecture which is delivered in the language that brings discord to the ear-drums. You cannot blame them. I would not care to hear a Japanese lecture.

The suggestion for solving this problem is this: In order that we may keep the Ukrainian young people loyal to the Ukrainian church, it is imperative that we get the services of young priests or ministers who would understand the young generation. This priest must be versed perfectly in the English language. He must not only preach in the English language to the young people, but his sermons must be interesting. I have heard a German priest delivered a sermon in the English language to his young members of the congregation. The topic was "The Professional Boxing." The church was filled to the capacity with youngsters. The sermon was excellent. He portrayed the godliness of the competitors for the championship. How many of our Ukrainian priests know the rules of a baseball game? How many of them know ten famous moving picture actors and actresses? I know an Ukrainian High School girl who has a large collection of pictures of the movie stars. To be a movie star it requires talent, ability and training. A movie star knows more about the behavior of men than the psychology professor. A good sermon on one of the movie stars would fill the church to the brims. The Ukrainian church in the United States and Canada needs a new priest. If it is possible, each church in the city should have two priests. One should officiate in the Ukrainian for the adults, for parents, and the other should serve exclusively for the young people in the English language. This new priest must grow with the young people. His sermon must be interesting. He must know the needs of the young people. The Germans have two priests in each church here in Chicago. Their churches are filled with the young people. The Swedes and the Norwegians have priests that preach in the English language. Their congregations are prosperous. We have never given this matter a serious thought. Give me a priest who will deliver a wellprepared sermon in English on an interesting topic each Sunday in the Ukrainian church and I will enlist a large number of young members in a very short time. We will save our institutions by appealing to the young people in the language they are accustomed to use. Rebuking them for not being able to talk Ukrainian will get us nowhere. We must inaugurate a priest who could preach in the English language. The Ukrainian youth is waiting for him.

Thomas Flora,
Chicago, Ill.

September 6, 1932.

—o—

To the Editor of the Svoboda.

Dear Sir:

Please to be so kind as to print in your paper the following complimentary article on Mary Ann Bodnar.

The most pleasant sound that a man can hear is his own praise in another's mouth, so said a famous writer and therefore I am voicing my praises to one who I think deserves them, hoping that they will be pleasant to her.

It is not often that one sees a Ukrainian woman standing on an equal footing with her brother Ukrainians in maintaining the honor, integrity and heroism of her people. Working among her sister Ukrainians unceasingly and courageously, she shines forth as a guiding star among the Ukrainian women. One need only look to the past issue of the "Svoboda" to realize that she has become an unflinching champion among her sisters. With many such leaders it would not take long for the Ukrainians to win their struggle. My hat off to you, MARY ANN BODNAR. Your article in the "New York Times" on Sept. 9th about Dr. Lyssenko being a Ukrainian and not Russian was most illuminating. Keep up the good work.

Albert H. Dachuck,
Pres. of Young Ukraine of Brooklyn.

Miss Bodnar's letter reads:

DR. LYSSENKO IS UKRAINIAN.

To the Editor of The New York Times:

I read with interest in The Times of Aug. 31 an article entitled "Finds Way to Create More Food Plants." In this article you make mention of Dr. Lyssenko, who has made many important discoveries in plant breeding. You state that he lives in Odessa, Russia, and that he is a Russian. May I say that Odessa is not in Russia but in Ukraine. Even Soviet Russia calls this country Ukrainian Socialist Soviet Republic, maps of Europe carry the name Ukraine and the existence of 40,000,000 Ukrainians should prove my point.

Every Russian knows that the very name Lyssenko is not Russian, but has been associated through Ukrainian history with famous Ukrainian Cossack heroes and other prominent men. One of the most widely known Ukrainian composers was Mykola Lyssenko, whose music has been heard throughout the world, and whose songs you even now hear sung over the radio by various choirs. There is no doubt that Dr. T. D. Lyssenko is Ukrainian.

Mary Ann Bodnar,
New York, Sept. 1, 1932.

(The New York Times,
New York, September 9, 1932).

Студент Говдюк знайшовся у грошовій скруті. Без вагання післав батькові телеграму: „Потребую триста золотих. Коли зараз мені не пішлете, втоплюся в ріці". Батяко відіслав таку відповідь: „Грошей не посилаю, всеж чекаю на тебе, на нашім мості".

СПІВАНИК М. ГАЙВОРОНСЬКОГО.

Ще в 1922 р. вийшов накладом Українського Педагогічного Товариства (Рідна Школа) у Львові „Співаник для дітей дошкільного та шкільного віку", зладжений проф. М. Гайворонським. У тім співанику є 73 пісень, з яких 24 скомпонував сам М. Гайворонський, а решта (49) — це згармонізовані ним пісні народні і стрілецькі та кілька пісень інших українських композиторів.

Визначний український композитор і гармонізатор та незрівнаний збирач і знавець наших народніх пісень, відомий львівський професор Філярет Колесса, помістив у 95 числі (з року 1922) „Громадського Вістника" ось-таку замітну рецензію про цей співаник:

„**Накладом У. П. Т.** виходить на днях **Співаник**, зложений звісним компоністом і капельником — **Михайлом Гайворонським**, що обіймає пісні на один голос (10), на два голоси (29), на три голоси (23) і хороводні ігри (11). Дуетики й терцетики, зложені умілою рукою, легкі, а притім гарні й ґраціозні. При доборі пісень і їх гармонізації узгляднено невеликий обем діточої скалі голосової. Мельодії прості, природні і гарні, дуже відповідні для дітвори народніх шкіл, а притім легкі до вивчення. Доброю прикметою „Співаника" є це, що містить він значний відсоток українських народніх пісень, а оригінальні мельодії (з малими виїмками) зложені в дусі української народньої музики. Такі пісні будуть припадати до вподоби українській молоді, а до тогож будуть у неї розбуджувати й піддержувати залюбовання до свого рідного, що має велике значіння у національному вихованні. Співаник М. Гайворонського впроваджує ще одну новість, котрої, наскільки нам відомо, не узглянювано в давніших співаниках, а саме — ґрупу хороводних пісень для діточих ігр із співами, так потрібних при діточих забавах на вільному воздусі.

„Взагалі видання Співаника М. Гайворонського відповідає потребі, котру віддавна відчувається в кругах українського учительства".

Така прихильна критика фахового й небуденного музика, яким є проф. Колесса, вказує, що праця п. Гайворонського має неабияку вартість. Я послугуюся тим співаником у школі вже кілька літ і мої діти не можуть натішитися поміщеними в цім піснями. Головне значіння цього співаника (побіч музичної ерудиції композитора) — це методичне й систематичне впорядкування поміщених там пісень. Для дітей дошкільного віку, котрі ще не переступали шкільного порога, подано пісні легенькі, коротенькі і в невисокім обсязі голосу. Відтак ідуть степенево пісні щораз довші, трудніші (хоч на ділі вони всі легкі до науки) і у вищім голосовім обсязі — одноголосові, двоголосові і триголосові. Багато з тих пісень я співав зі своїм діточим хором на ріжних концертах і всі вони робили на слухачів помітне враження.

Все вище сказане свідчить, що проф. Гайворонський є не лише добрим музиком, але й першорядним педаґоґом. Цим співаником повинні послугуватися всі наші вчителі, бо ліпшого вони ніде не знайдуть.

Осип Стеткевич.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАГО, ІЛЛ.

Чи Стрільці невтральні?

В канадійськім „Українськім Голосі", з дня 31. серпня ц. р., був поміщений допис шикаґовського кореспондента під наголовком „Дещо з Шикаґа", а підписаний іменем „Тутешний". У тім дописі згадано й про шикаґовський Стрілецький Гурток. Як секретар того гуртка, думаю, що я повинен відозватися і вияснити добродієви „тутешному" чи і чому Стрільці невтральні.

В згаданім дописі дописувач представляє Стрільців як невтральних, а на іншому місці каже, що вони хотіли би служити всім, мовляв, дають „Богови свічку і чортови огарок". Каже він дальше, що Стрільці непотрібно пристали до „Союза Українських Товариств", і дивується, чому Стрільці попирали часопис „Україна,'.

Перше всього, Стрільці завжди виступають отверто й боронять своїх переконань та мають відвагу, коли пишуть до ґазет, підписатися під тим, що проповідують і того боронять. Тої відваги у Вас, пане „тутешний", нема.

В Шикаґо існує Стрілецький Гурток ч. 6. Більшість членів гуртка це по переконанню націоналісти. Є в ньому і монархісти, а були відай і анархісти, а може ще й інші, та виступили.

Гурток не є політичною орґанізацією і кождий бувший член Української Армії може до нього вступити. Нікто не може жадати від гуртка, щоби всі його члени були одного і тогож самого політичного чи релігійного переконання, бо Стрільці, як люди, можуть на той милий світ дивитися своїми очима й можуть мати ріжні душевні бажання.

Творився „Союз Українських Товариств", то пішли туди і Стрільці, бо так рішила більшість членів. І чомуб нам не йти там, де можна стрінутися з людьми і де є нагода переводити ідеї, в які ми віримо? Пан „тутешний" мабуть хоче переводити реформи в шикаґовській кольонії киванням пальцями в черевиках. На нашу думку, всякі реформатори і місіонарі все ходили між маси народа і їх переробляли. Багато реформаторів не вдіяли нічого, багато місіонарів вивішано, але факт останеться фактом, що здобування позицій відбувається все лише на фронті боротьби, а не в запіллю. В тім випадку Стрільці „полізли непотрібно" на фронт. Якжеж можна називати їх невтральними? За мого побуту в Шикаґо Стрілецький Гурток все був готов до служби і роботи, коли ходило про якісь загально українські справи, як віча, демонстрації, концерти, приняття і т. п. Гурток сам уряджував поважні підприємства і завжди з успіхом.

А щодо часопису „Україна", то я не знаю, чи Стрільці його попирали, чи ні. Але піднесу, що Стрільці це переважно „ґрінори", без грошей. Були передплатниками, а я був редактором „України", але при чому тут Стрільці і їх невтральність? „Україна" не була невтральною, але писала без крику й лайок, не накидалася на нікого, не могла бути ні православною ні католицькою, бо не була орґаном церковним, але орґаном усеї шикаґовської кольонії. Крім комуністів мав до неї доступ кождий.

А що перестала виходити, то не таке диво, бо в теперішніх часах кризи попадали куди більші підприємства, які розпоряджали грубими міліонами.

Степан Куропась.

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

Честерська громада їде на Український День.

Як тільки ми одержали від Управи ОДВУ ч. 12. запрошення взяти спільну участь в Українськім Дні в Филаделфії, Па., який відбудеться в неділю, дня 18. вересня, всі наші товариства дуже зацікавилися цією важною подією і скликали мітінґ та обібрали представників від товариств, У. Н. Дому, громади і хору, котрі зайнялися підготовкою нашої участи.

Особливо хор підготовлюється дуже солідно до цього величавого небуденного виступу.

Союз Українок теж мав свій спеціяльний мітінґ, на якому постановили, щоби всі члениці взяли участь в цій величавій маніфестації.

Як зачуваємо, то Союз Українок везе з собою невеличкого чека, дар любови, на попертя боевої акції, пропаґованої орґанізацією ОДВУ, яка так щиро дбає за Рідний Край.

Треба сподіватися, що й інші орґанізації підуть за прикладом нашого зорґанізованого честерського жіноцтва, і теж по можности, не дивлячись на безробіття, привезуть з собою невеличкого чека.

Як не буде перешкод, то наші діти Рідної Школи виступлять із вправами.

Як бачимо, то наша честерська громада майже вся їде до Филаделфії на Український День, щоби заманіфестувати свою зорґанізовану силу й орґанізаційну здібність, та сподіється побачити на тім Українськім Дні всі околичні товариства як: з Вілмінґтону, Кемден, Бріджпорт, Трентон, Мілвіл, Фініксвіл, Котсвіл та інших.

Так до скорого побачення!

Теодор Сорока

—o—

PHILADELPHIA, PA.

"Ukrainian Day" News.

You probably have already heard of the festivities which the Ukrainians of Philadelphia and vicinity are planning for the "Ukrainian Day", Sunday, September 18, 1932.

Committees have been organized for the various attractions and work is going along at fast pace.

The number of Philadelphia dancers who will take part is nearing the century mark with more applicants coming to each rehearsal. Dancers of Chester and Coatsville also report growing ranks.

The final rehearsal for the Philadelphia dancers will be on Friday, September 16, 1932, at 7 P.M. at the Ukrainian Hall at 23rd and Brown Sts.

A vehicle to transport the dancers to the farm will wait near the 23rd and Brown Sts. hall from 11:30 A.M. to 12:00 Noon on "Ukrainian Day." At Noon it will proceed to the Ukrainian Hall, 849 N. Franklin Street, where it will wait until 12:30 P. M., at which time it will leave for the farm.

Any dancers desiring to go to the farm by bus, automobile or trolley-car with their parents or friends may do so, provided they are present at the farm at 1:30 P.M.

For further particulars, attend the rehearsal on September 16, 1932 at the 23rd and Brown Sts. hall.

T. R.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Розвязання „Злуки Українських Товариств".

Подаю до загального відома, що на піврічних зборах „Злуки Українських Товариств м. Шикаґо", на внесення п. Гр. Семочка, піддержане п. А. Хомичем, ота централя, яка льокувалась при українській православній церкві, остала розвязана. За розвязанням було 4. голоси, а проти 3.

Д-р Г. Г. Скеґар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (52)

Довгі вікна, отворені широко, допускали мягке повітря. Кріѕь них Тарзан бачив, що та кімната була близько землі. Але між ним і вікнами було якої пів сотки узброєних малполюдів. Якщо він мав добутися звідси з Ла на волю, то хитрість могла йому пособити більше ніж сила. Він звернувся до чорного: „Чи Голмаґані, що стережуть льва, хотіли би втекти від Болґанів?" Чорний сказав: „Вони хотіли би, якби могли". Тарзан сказав із завзяттям: „Вони зможуть".

„Мушу тепер увійти до кімнати", сказав Тарзан. „Ходи зі мною та скажи Ґоманґанім, що як вони будуть битися за мене, я їх виведу з долини." Чорний сказав: „Я скажу їм. Але мабуть вони не повірять мені". „То скажи їм, що вони загинуть, як не поможуть мені. Тепер дай мені свою спису. „Болґан, що сидів на середині, власне починав говорити. „Шляхто Нуми, цісаря всього світа", говорив він протяжним голосом, „цар звірів чув слова її і Нума хоче, щоби вона згинула".

„Великий цісар голодний. Він самий хоче її пожерти тут в у вашій присутности, панове шляхта й радні". У салі дався чути крик вдоволення. Лев заревів, аж палата затряслася. Він впялив очи в жінку. „Завтра приведемо на суд товарища цього сотворіння". Він задержався. „Раби! — він сказав нагло — „приведіть жінку до свого цісаря".

—o—

Лев став кидатися, гаркотіти й ревіти, неначеб хотів кинутися на Ла, яку тепер волікали силоміць до льва. Вона боролася завзято, але її зусилля були даремні. Вони вже дійшли до останнього схода, вже були готові трутити її в пащу льнови, коли їх задержав наглий крик. Всі Болґани зірвалися на рівні ноги, бо в кімнату ввірвався з піднесеною списою білий чоловік. Він біг скоро й заки хто мав час скрикнути, він уже пустив свою спису.